

НАЦИОНАЛЕН ВОЕНЕН УНИВЕРСИТЕТ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“

СТАНОВИЩЕ

от

проф. д-р Рая Христова Мадгерова,
катедра „Мениджмънт и маркетинг“ при Стопански факултет в ЮЗУ „Неофит
Рилски“, гр. Благоевград, ул. „Крали Марко“ № 2, тел. 073/88 59 52
за научните трудове, представени по конкурс за заемане на академична
длъжност „професор“ в област на висшето образование 3. „Социални,
stopански и правни науки“, професионално направление 3.7. „Администрация и
управление“, научна специалност „Организация и управление извън сферата на
материалното производство (сигурност и отбрана)“, ДВ брой 82 от 23.10.2015 г.
и Заповед № РД-01-1040 от 12.10.2015 г. на Началника на НВУ „Васил Левски“
на кандидата

проф. д.ик.н. Севдалина Илиева Димитрова, професор в катедра „Стопанско
управление и логистично осигуряване“ в област на висшето образование
9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална
сигурност“ - Национален военен университет „Васил Левски“,
гр. Велико Търново

1. Обща характеристика на научно-изследователската, научно-приложната и педагогическата дейност на кандидата

Единствен кандидат в конкурса е проф. д.ик.н. Севдалина Димитрова. Тя е представила за рецензиране 152 публикации, свързани тематично с професионалното направление и научния профил на обявения конкурс. Трудовете се разпределят по видове по следния начин: монографии – 5, студии – 18, статии – 78, научни доклади – 43 и учебници – 8. Значителна част от тях е в чуждестранни издания (100 бр. - 66%), като 70 от тях са публикувани на английски език и 30 – на руски език. Немалка част от публикациите са самостоятелни, в т.ч. една монография и 29 статии. От съвместните публикации 105 са разработени с един съавтор и 36 – с двама и повече съавтори.

Проблематиката на представените за оценка разработки характеризира научните интереси на проф. С. Димитрова. В тях се разглеждат актуални научни и практико-приложни проблеми в няколко основни тематични области:

- ♦ Социално управление - социални политики, социално програмиране, прилагане на програмно-целеви подход, социална адаптация и социализация на личността, социална активност (публикации с номера 1.1, 1.3, 1.6, 1.8, 1.10, 1.11, 1.12, 1.16, 1.18, 1.20, 1.22, 1.24, 1.25, 1.26, 1.27, 1.28, 1.29, 1.30, 1.31, 1.32, 1.34,

1.40,1.41, 1.42,1.43,1.48, 1.51, 1.56, 1.57, 1.60, 1.61, 1.64, 1.70, 1.79, 1.82, 1.83, 1.84, 1.85, 1.86, 1.87, 1.88, 1.89,1.90,1.91, 1.97, 1.99, 1.102, 1.103, 1.104, 1.105, 1.106, 1.108, 1.109, 1.110, 1.111, 1.112, 1.114, 1.116, 1.117, 1.119, 1.120,1.121, 1.122, 1.123, 1.124, 1.125, 1.126, 1.128, 1.135, 1.137, 1.140, 1.141, 1.142, 1.144).

- ♦ Пазар на труда – политики на пазара на труда, заетост, организация и управление на дейността на публичните служби за заетост и др. (1.14, 1.15, 1.17, 1.21, 1.23, 1.44, 1.46, 1.57, 1.71, 1.72, 1.73, 1.74, 1.75, 1.76, 1.77, 1.78, 1.80, 1.91, 1.93, 1.115, 1.120, 1.121, 1.138, 1.139, 1.142, 1.144).

- ♦ Човешки ресурси и тяхното управление, ефективно използване, развитие и обучение, вкл. и човешките ресурси в системата на отбраната, като активна част от управлението на ресурсите за сигурност и отбрана; социална активност на човешките ресурси, като двигател на общественото развитие и социалното управление и др. (1.9, 1.19, 1.30, 1.34, 1.37, 1.38, 1.57, 1.58, 1.90, 1.92/1.94/1.95, 1.100, 1.101, 1.138, 1.142).

- ♦ Управление на отбранителните ресурси и логистика - стратегическо управление и контрол на ресурсите; прилагане на програмно-целеви подход за финансовото им управление; взаимовръзка между логистика и управление на ресурсите и др. (1.4, 1.5, 1.36, 1.37, 1.38, 1.39, 1.49, 1.50, 1.51, 1.52, 1.53, 1.54, 1.55, 1.62, 1.63, 1.65, 1.66, 1.67, 1.68, 1.69, 1.81, 1.92, 1.94, 1.95, 1.98, 1.113, 1.118, 1.143,1.145, 1.146)

- ♦ Управленски проблеми на сигурността и отбраната – сигурността като управленска система; контраразузнавателният подход при осъществяването на отбранителната политика и осигуряването на сигурност; управлението на риска в системата на отбраната и др. (1.29, 1.33, 1.35, 1.96, 1.107, 1.129, 1.130, 1.131, 1.132, 1.133, 1.134, 1.136,)

Научните разработки на проф. С. Димитрова и нейната цялостна научно-изследователска, педагогическа и експертна дейност са свидетелство за уменията ѝ да съчетава успешно изследователската с внедрителската, педагогическата и организаторската дейност, а тематичната насоченост на предложените за оценка публикации разкрива стремежа ѝ да популяризира в национални и чуждестранни издания изучаваните от нея научно-практически проблеми и да дава конкретни предложения за тяхното решаване.

Тя извършва и активна експертна дейност, изразяваща се в участие в редакционни колегии на национални, чуждестранни и международни научни издания (видно от приложената справка), рецензиране на статии, монографии, учебници, учебни пособия, учебни програми, проекти и нормативни актове, изготвяне на рецензии, становища и отзиви на научни трудове за присъждане на научна степен и за заемане на академична длъжност, организиране на

международни и национални научни форуми и участие в техните организационни, научни и програмни комитети, членство в Постоянната комисия по Социални и правни науки, сигурност и отбрана при НАОА, участие в работни групи към МО. Същевременно проф. С. Димитрова изпълнява и редица научно-организационни и административни дейности, някои от които са: заместник-председател на Общото събрание на НВУ „Васил Левски“ (2006-2008 г.), ръководител на катедра „Стопанско управление и логистично осигуряване“ (2006 – 2014 г.), член на Факултетния съвет на факултет „Общовойсков“ , член на Академичния съвет на НВУ „Васил Левски“, членство в международни и чуждестранни научни организации и академии (Международна професорска асоциация към РАН и Международен институт за социални и икономически науки) и др.

2. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата

От автобиографичните данни и представения доказателствен материал е видно, че проф. С. Димитрова има значителен педагогически опит и забележителни постижения в учебно-педагогическата дейност. Тя е ръководител на екипи за разработване на учебни планове и програми, участник в секторна програма „ЕРАЗЪМ“ и „ЕРАЗЪМ +“, научен ръководител (и научен консултант) на дипломанти и докторанти (над 70 дипломанти и 9 докторанти, от които 6 успешно защитили своите дисертации), подпомага активно академичното развитие на преподаватели от НВУ, участва в научни журита. За високи постижения в областта на науката и образованието е награждавана с почетни отличия, а през 2011 г. получава званието “Почетен професор на годината”, с което ръководството на НВУ „В. Левски“ я отличава за значими изяви в областта на обучението и научната работа.

Преподавателската ангажираност на проф. С. Димитрова е висока - за последните 5 учебни години (от 2010/2011 до 2014/2015) тя включва 4936 часа (приведени към упражнения).

За успешното реализиране на преподавателската дейност допринасят разработените на високо равнище учебници – 8 бр. по преподаваните от нея учебни дисциплини. (публикации с номера 1.145, 1.146, 1.147, 1.148, 1.149, 1.150, 1.151, 1.152).

Важна част от цялостната дейност на проф. С. Димитрова е нейното участие в проекти като ръководител и като член на екипи - 6 бр. проекти, от които 4 проекта по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013, свързани с квалификацията и кариерното израстване на преподавателския състав, развитие на електронни форми на обучение, актуализиране на учебните програми и др.

3. Основни научни резултати и приноси

3.1. Научни резултати:

- ♦ Обобщени и обогатени са съществуващите теоретични постановки и са генерирани нови знания в областта на социалното управление, социалните политики и прилагането на социалното програмиране в решаването на значими социални проблеми. Доказана е ролята на човешкия капитал като ключов фактор за реализирането на ефективна социална политика (1.1, 1.3, 1.10, 1.34, 1.20, 1.51, 1.57, 1.70, 1.79, 1.82, 1.83, 1.90, 1.99, 1.100, 1.109, 1.120, 1.121, 1.128, 1.142, 1.144).

- ♦ На научни основи е поставен обществено значимия проблем за социалната адаптация на освободените от армията военнослужещи и членовете на техните семейства и е разработен цялостен модел на адаптационния процес, включващ неговите структурни нива, факторите, фазите и етапите в неговото реализиране, направена е характеристика на социалната работа с военнослужещи, освободени от военна служба и са определени нейните задачи във връзка с тяхната ефективна социализация. (1.1, 1.3, 1.5, 1.6, 1.8, 1.9, 1.10, 1.11, 1.12, 1.16, 1.18, 1.19, 1.22, 1.24, 1.25, 1.26, 1.27, 1.28, 1.29, 1.30, 1.31, 1.32, 1.34, 1.40, 1.41, 1.42, 1.43, 1.48, 1.60, 1.61, 1.64, 1.70, 1.82, 1.83, 1.84, 1.85, 1.86, 1.87, 1.88, 1.89, 1.90, 1.91, 1.97, 1.99, 1.101, 1.102, 1.103, 1.104, 1.105, 1.107, 1.108, 1.110, 1.111, 1.112, 1.114, 1.116, 1.117, 1.119, 1.122, 1.123, 1.124, 1.125, 1.126, 1.128, 1.135, 1.137, 1.140, 1.141.)

- ♦ На основата на задълбочени изследвания и анализ на състоянието и произтичащите от прехода изменения и трансформации в пазара на труда е разширена теорията в тази област, направена е оценка на ефективността на програмите за социална подкрепа и заетост за периода от началото на прехода до 2013 г., както и на дейността на публичните служби за заетост, доказана е необходимостта от преминаване към активни политики за заетост и са дефинирани закономерности, принципи, критерии и индикатори на активния пазар на труда (1.14, 1.15, 1.17, 1.21, 1.23, 1.44, 1.46, 1.57, 1.71, 1.72, 1.73, 1.74, 1.75, 1.76, 1.77, 1.78, 1.80, 1.91, 1.93, 1.115, 1.120, 1.121, 1.138, 1.139, 1.142, 1.144).

- ♦ Научно обоснована е тезата за социалната активност на човешките ресурси като двигател на общественото развитие и социалното управление. Доказана е необходимостта от тяхното ефективно използване, развитие и обучение. Човешките ресурси в системата на отбраната са определени като важен елемент от ресурсното ѝ осигуряване и активна част от неговото управление. Изследвани, обобщени и систематизирани са прилаганите стилове и качества на мениджърите в управлението на човешките ресурси (1.9, 1.19,

1.30, 1.34, 1.37, 1.38, 1.57, 1.58, 1.90, 1.92/1.94/1.95, 1.100, 1.101, 1.138, 1.142).

- ♦ Генерирани са нови знания и е дообогатена съществуващата теория за ефективно управление и логистика на отбранителните ресурси в пазарни условия при непрекъснато нарастване на потребностите и дефицит на ресурсите и с отчитане на необходимостта от приспособяване на тяхното управление към измененията във външната и вътрешната среда. Създаден е модел за трансформация на ресурсите в способности съгласно зависимостта „ресурси-способности“ (1.4, 1.5, 1.36, 1.37, 1.38, 1.39, 1.49, 1.50, 1.51, 1.52, 1.53, 1.54, 1.55, 1.62, 1.63, 1.65, 1.66, 1.67, 1.68, 1.69, 1.81, 1.92, 1.94, 1.95, 1.98, 1.113, 1.118, 1.143, 1.145, 1.146).

- ♦ Научно аргументирано е становището, че сигурността и отбраната следва да се разглеждат като управленска система, за чието ефективно функциониране в динамична и непрекъснато променяща се среда е необходимо да се приложи модел за стратегическо управление, използващо съвременен инструментариум. С помощта на научни методи са определени елементите на системата за национална сигурност (1.29, 1.33, 1.35, 1.96, 1.107, 1.131, 1.132, 1.133, 1.134, 1.136).

- ♦ Генерирано е ново знание за ролята на контраразузнавателното осигуряване и подход за осъществяване на отбранителната политика и осигуряването на икономическа сигурност като част от системата за сигурност и е усъвършенствана методологията за оценка на влиянието на факторите на средата върху предприятията от отбранителната индустрия (1.129, 1.130).

3.2. Научно-приложни резултати:

- ♦ Създадени са модели, чието практическо използване има значение за ефективното управление на съответните процеси, посредством правилното организиране на ресурсите и с отчитане на динамичните промени в средата – модел за оценка на ефективността на социалното програмиране; модел за социално-психологическа адаптация и подкрепа на освободените военнослужещи и алгоритъм за прилагането му, комплексен модел за социална адаптация; процесен модел за ефективна социална политика и рационализиране на управленските решения; процесен модел за повишаване на ефективността на работата в публичните служби за заетост; модел за анализиране и прогнозиране на разходите за отбрана с използване на математико-статистически методи (1.7, 1.8, 1.10, 1.13, 1.16, 1.26, 1.31, 1.37, 1.42, 1.47, 1.49, 1.51, 1.62, 1.63, 1.78, 1.86, 1.97, 1.98, 1.108, 1.112, 1.118, 1.120, 1.123, 1.124, 1.125, 1.142).

- ♦ Изведени са проблемните области на социално-психологическата адаптация на освободените от армията военнослужещи и техните семейства, основните проблеми, социалните им потребности, дефинирани са

необходимите социални и образователни условия и са предложени методология за оценка на професионални профили и компетенции и технология за социална адаптация (1.105, 1.106, 1.10, 1.11, 1.12, 1.114, 1.119, 1.23, 1.25, 1.28, 1.40, 1.41, 1.114).

- ♦ На основата на задълбочени анализи и оценки на съществуващите политики в системата на социалното управление са предложени конкретни решения за повишаване на тяхната ефективност, за стимулиране на социалната активност, популяризиране на добрите практики за високоефективен мениджмънт, разработена е система от критерии и показатели за оценка на ефективността от дейността на публичните социални служби, дефинирани са подходи за осъществяване на ефективна социална политика чрез насърчаване на социалната активност (1.1, 1.3, 1.9, 1.57, 1.70, 1.78, 1.79, 1.82, 1.83, 1.128, 1.142).

- ♦ Предложени са нови подходи за управление на сигурността и отбраната на основата на: качеството на формираните политики и стратегии и изградените способности и практическите резултати; финансовото обезпечаване и прилагането на модели за анализ „разходи-ефекти”; интегрираното управление на ресурсите и трансформирането им в оперативни способности с отчитане на динамичните промени в средата (1.2, 1.36, 1.37, 1.38, 1.39, 1.49, 1.50, 1.51, 1.52, 1.53, 1.54, 1.62, 1.63, 1.66, 1.67, 1.92, 1.94, 1.95, 1.118).

- ♦ Изведени са препоръки за създаването на функциониращ пазар на труда и намаляване на безработицата, предложена е методология за изследване и оценка на състоянието и измененията на пазара на труда, както и програмни методи за неговото регулиране, направена е оценка на влиянието на активните политики на трудовия пазар (1.13, 1.14, 1.15, 1.21, 1.72, 1.73, 1.74, 1.75, 1.76, 1.77, 1.91, 1.93, 1.115).

Запознаването с трудовете на проф. С. Димитрова разкрива многоаспектния характер на нейните интереси и научни изследвания. Не може да не се отбележи, че получените научни и научно-приложни приноси са лично дело на автора и разкриват стремеж да се обхванат актуалните проблеми на социалното управление и в частност управлението на системата за сигурност и отбрана в условия на несигурна и динамично променяща се среда.

4. Оценка на значимостта на приносите за науката и практиката

Тематиката на трудовете говори не само за задълбоченост на научните изследвания, но и за висока социална ангажираност на проф. С. Димитрова. Те са по значими проблеми на науката и обществото и предлагат изводи, препоръки и решения, водещи до получаване на положителен ефект. Свидетелство за това е и наличието на 209 регистрирани цитирания (приложен

доказателствен материал), от които 50 в чужбина, което говори за висока оценка и познаване на трудовете на проф. С. Димитрова.

5. Критични бележки за представените трудове

Може да се отправи бележка по отношение на заглавията на някои публикации, които са близки, поради което създават впечатление за повтораемост.

5. Заключение

Представените за участие в конкурса трудове се характеризират с високо теоретично равнище. Те се основават на задълбочена изследователска работа и широка литературна осведоменост, разкриват голямата ерудиция и компетентност на проф. д.ин.н. Севдалина Димитрова, както и нейните достойнства на утвърден учен. Научните трудове, с които кандидатът участва в конкурса, отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение за придобиване на академична длъжност „професор“ в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.7. „Администрация и управление“, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (сигурност и отбрана)“.

6. Оценка на кандидата

На основата на анализа на представените за участие в конкурса документи и научна продукция оценката ми за единствения кандидат проф. д.ик.н. Севдалина Димитрова е положителна.

Цялостната преподавателска, организационна, административна, обществена и научно-изследователска дейност на кандидата, доказаните качества на учен и изследовател, постигнатите научни и научно-приложни резултати и приноси са основание да **предлож**а на почитаемото научно жури проф. д.ик. н. Севдалина Илиева Димитрова да бъде избрана на академичната длъжност „професор“ в НВУ „Васил Левски“ в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.7. „Администрация и управление“, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (сигурност и отбрана)“.

31.01.2016 г.

Член на журито:

проф. д-р Рая Мадгерова